

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko
XXV Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich
w sprawie wsparcia realizacji zadań powiatów
w zakresie ochrony środowiska

Warszawa, 3 kwietnia 2019 roku

Ochrona środowiska to zarówno obowiązek każdego człowieka, jak i zadanie władz lokalnych, regionalnych, krajowych, unijnych oraz organizacji globalnych. Zrównoważony rozwój, czyli takie korzystanie ze środowiska, które umożliwi niezakłócone życie następnym pokoleniom, to wyzwanie niebagatelne. Zarówno Konstytucja RP, jak i Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej zawierają postanowienia dotyczące ochrony środowiska. W świetle Ustawy Zasadniczej ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych, które m.in. wspierają działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska. Tym samym doniosłość zagadnienia nie ulega wątpliwości.

Związek Powiatów Polskich od początków swojego istnienia dostrzegał znaczenie ochrony środowiska. Najlepszym tego dowodem jest prowadzenie począwszy od 2007 roku rankingu energii odnawialnej. Przez wiele lat jego funkcjonowania poszczególne jednostki samorządu terytorialnego zgłosiły ponad 4.500 przedsięwzięć. Związek Powiatów Polskich uczestniczył również w projekcie „Dobry klimat dla powiatów” – budującego potencjał lokalnych wspólnot do przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich.

W obecnych uwarunkowaniach dostrzegamy kilka kluczowych zagadnień, które będą stanowiły istotne wyzwania dla Polski i tworzących ją wspólnot samorządowych.

Zabezpieczenie produkcji energii (najlepiej z paliw narodowych) należy do podstawowych wyzwań administracji. Od kilku lat do aspektu narodowego paliwa dodano aspekt klimatyczny. Niestety błędnie tylko węgiel – którego spalanie jest niestety w kolizji z polityką Unii Europejskiej – traktowany jest jako nasze jedyne narodowe paliwo. Zapomina się lub lekceważy polskie paliwa takie jak odpady komunalne spalane w spalarniach, biogaz produkowany z ogólnie pojętej frakcji biodegradowalnej, biomasę, energię słoneczną oraz wiatrową. Z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego zasadne jest wsparcie lokalnych działań, zapewniających samowystarczalność energetyczną poszczególnych wspólnot.

Podstawowa na dziś kwestia to walka ze smogiem. Zmniejszanie poziomu zanieczyszczenia powietrza ma kilka aspektów. Po pierwsze, owe zanieczyszczenie wynika z tzw. niskiej emisji generowanej przez ruch samochodowy oraz ogrzewanie węglem lub odpadami prywatnych nieruchomości. Wiąże się z tym

postulat usprawnienia działania Programu „Czyste Powietrze”, o co apelujemy do władz centralnych. Ponadto uważamy, że warto rozważyć wprowadzenie zachęt fiskalnych w podatku od towarów i usług, które preferowałyby postawienie na źródła ciepła przyjazne środowisku. Po drugie, zwracamy uwagę na konieczność termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej. W celu zmniejszenia zużycia energii w ostatnich latach uczyniono wiele w tym zakresie, lecz potrzeby nadal istnieją. Koniecznym jest wzmocnienie kompetencji organów administracji publicznej pozwalające na wykrywanie i karanie tych, którzy generują niedopuszczalne albo nadmierne zanieczyszczenia zarówno do powietrza, gruntów jak i wód. Do efektywnego podejmowania wskazanych czynności niezbędne jest także doposażenie odpowiednich organów.

Uporano się właściwie z emisją zanieczyszczeń do wód ściekami bytowymi, natomiast pozostał problem gospodarowania odpadami komunalnymi i przemysłowymi.

Gospodarowanie odpadami – tutaj na pierwszy plan z punktu widzenia samorządu powiatowego wysuwa się problematyka właściwego ich składowania. Nielegalne składowiska, ich samozapłony czy prowadzenie z naruszeniem przepisów i aktów administracyjnych, to poważne zagrożenie dla właściwego stanu środowiska. Dostrzegając projektowane zmiany legislacyjne w tym zakresie, podnosimy konieczność zapewnienia samorządom odpowiednich środków na realizację zadań w tym obszarze

– albowiem w części przypadków posiadacz odpadów może nie mieć ustanowionego zabezpieczenia lub owe zabezpieczenie może być niewystarczające do pokrycia kosztów usunięcia odpadów. Wtedy to skutki finansowe podjętych przez organy działań będą musiały zostać pokryte z własnych środków pozostających na niezmiennym poziomie, co należy ocenić negatywnie.

Rekultywacja gruntów to proces pozwalający na przywrócenie społeczeństwu tych terenów, które dotychczas były przedmiotem intensywnej działalności człowieka. Najwyższa Izba Kontroli w ramach kontroli realizowania przez starostów obowiązków nałożonych ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz ustawą – Prawo geologiczne i górnicze wskazywała¹, że ma miejsce m.in. nieokreślanie terminu wykonania rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalni, czy też niewywiązywanie się w pełni z obowiązku przeprowadzania co najmniej raz w roku kontroli wykonania rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych. Starostowie odpowiadając na wnioski pokontrolne zwracali uwagę na konieczność uproszczenia przepisów ustawy oraz braku kadrowe uniemożliwiającej pełną realizację jej postanowień. Stąd też apelujemy o podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do uczynienia przywołanej ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych bardziej czytelną oraz o adekwatne finansowanie zadań wynikających z tego aktu. Przypominamy, że zadania starosty, o których mowa, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej.

Prócz tego, Związek Powiatów Polskich po raz kolejny podnosi konieczność zapewnienia finansowania usuwania azbestu – tak, aby osiągnąć efekty założone w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Problem azbestu należy rozwiązać definitywnie.

Ogólna konkluzja wynikająca z przywołanych wcześniej stwierdzeń jest następująca: bez odpowiedniego finansowania trudno będzie doprowadzić do poprawy stanu środowiska. Finansowanie musi służyć wsparciu dla podjęcia konkretnych działań inwestycyjnych oraz wzmocnieniu kompetencji i doposażeniu urzędów. Ponadto niezbędne jest podjęcie odpowiednich prac legislacyjnych.

Powyższe postulaty opierają się na przekonaniu o tym, że nie możemy dopuścić do tego, iż następne pokolenia będą musiały swoje działania koncentrować na usuwaniu skutków naszej dzisiejszej niedostatecznej aktywności. Stojące przed nami wyzwania są często trudne, jednak nie wolno nam przejść nad nimi do porządku dziennego. „Przyszłość zaczyna się dziś, nie jutro”. Pamiętajmy,

¹ Informacja Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli pn. „Rekultywacja terenów po eksploatacji kopalni objętych prawem własności nieruchomości gruntowej”, P/18/088.

że jesteśmy odpowiedzialni przed następnymi pokoleniami zgodnie z zasadą władztwo nad ziemią odziedziczyliśmy po naszych rodzicach, a dzierżawimy je od naszych dzieci i wnuków.

Przewodniczący
XXV Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich

Andrzej Płonka